

ILLYÉS GYULA:

A HÁROMÁGÚ TÖLGYFA TÜNDÉRE

Egyszer volt, hol nem volt, hetedhét országon, de még az Óperenciás-tengeren is túl, lakott a zöld királynak egy fia. Egyedül volt a kastélyban, hát unatkozott. Vette fegyverét, kiment vadászni. Mihelyt kiért az erdőbe, talált egy nyulat. Célba vette, hogy lelője. A nyúl rimánkodni kezdett:

- Bocsáss meg, királyfi, jó tettedért jót várj hadd meg az életemet.

Meghagyta a nyúl életét, nem bántotta. A nyúl elszaladt. Talált aztán egy rókára. A rókát is célba vette, és a róka is azt mondta:

- Ne lőj le, királyfi, hadd meg az életemet, jó tettedért jót várhatsz.

Azt is elbocsátotta, s ment tovább az erdőbe. Talált aztán az erdőben egy kis őzet. Azt is célba vette, hogy lelője, az is visszaszólt neki:

- Királyfi, bocsánatot kérek tőled, hadd meg az életemet, mert jót mondok neked, majd még megköszönöd.

Elbocsátotta azt is. Azt mondja neki az őz:

- Kegyes királyfi, megmondom most az én hálámat. Menj be az erdő közepéig. Találsz ott egy háromágú tölgyfát. Vágj le abból egy ágat. Majd abból az ágból kijön egy tündérlány. Az lesz a feleséged. De vigy magaddal egy kicsi vizet, netalán szükség lehet rá.

El is ment a királyfi, meg is találta a tölgyfát, le is vágta róla az ágat, ki is jött abból egy szép tündérlány. Rögtön rikoltott a királyfinak:

- Jaj, vizet, mert megfulladok.

Forgott a királyfi ott körül kerekén, hogy a vizet elővegye, de a flaskó feldűlt, és a víz kifolyt. A szép tündérlány meghalt. Nem volt mit tenni, felvette az ölébe, elvitte haza, eltemette. Telt-múlt az idő, megint elment vadászni. Megtalálta a rókát.

- No, kegyes királyfi, bocsánatot kérek, jó tettedért jót mondok. Menj el megint az erdőbe, oda, ahol a tölgyfáról egy ágat már levágtál volt. Vágj le még egy ágat, mert abból is egy szép tündérlány jő ki. De vizet vigy neki, mert szükség lehet rá.

Járt a királyfi erre, arra, hogy vizet kapjon ott az erdőben, de nem talált. Volt nála egy kulacs bor. Gondolta, hogy hát az is jó. De megint úgy járt, mint a múltkor. Levágta az ágat, kijött abból is egy szép tündérlány, ő bort adott neki, de a lány mégis meghalt, mert a bor igen erős ital volt neki.

Nagy búban volt a királyfi, hogy abból is kifogyott. Felvette azt a lányt is, hazavitte nagy szomorúan, hogy milyen szerencsétlen ember is ő. Az isten megadta neki a szerencsét, s ő nem tudta felhasználni. Eltemette azt a lányt is, szép rendesen.

Búsult, búsult egy darabig, de aztán megint elment az erdőbe vadászni. Találkozott akkor a nyúllal.

- No, kegyes királyom, jó tetteredért jót mondok. De gyere velem, hadd mutassam meg, hol van az élő víz. Elmentek ketten, megtalálták a forrást.

- Vigyél vizet innen magaddal. Menjünk most tovább.

Megtalálták a tölgyfát, amelyről a királyfi már két ágat levágott; a harmadik ág még rajta volt.

- No, most vágd le ezt a szép tölgyágot.

Levágta, s abból is egy szép tündérlány jött ki. Kiált is rögtön a lány, azt mondja:

- Víz, víz, mert megfúlok!

A kis nyúl kapja a kancsót, odanyújtja a kislánynak. Az jót ivott belőle, és megmaradt, nem halt meg. Akkor a kislány letérdelt a királyfi előtt, bocsánatot kért tőle, hogy kiszabadította a tölgyfából. Elmondta neki a sorsát:

- No, tisztelt királyfi, engemet az isten néked rendelt ezen a világon. Köszönöm jótetteredet. Hárman voltunk testvérek, de meg voltunk mindnyájan átkozva, hogy ne tudjunk megszabadulni ennek a tölgyfának a gyökerétől, valameddig egy ember le nem vágja. Ezentúl már együtt leszünk mi ketten ezen a világon.

Megölelték, megcsókolták egymást. A kis nyúl ott ugrált előttük, örvendezve, hogy megszabadították az ő kedves asszonyát.

No, útra keltek mind a hárman. Mentek, de útközben, mielőtt haza érkeztek volna, a városon kívül volt egy szép kút. Oda leültek, megbeszélték most már a maguk sorsát. Azt mondja a tündérlány a királyfinak:

- Tisztelt kedvesem, sajnálom fáradságodat, de én ebben a tündérruhában nem vagyok bátor bemenni a te kastélyodba. Hagyjál itt engemet a kis nyúllal. Menjél előbb csak te haza, hozzá nekem új ruhát.

Ott is maradt. A királyfi elment, hogy hozzon neki ruhát. De örömeben sok időt töltött otthon, vadonatúj ruhát csináltatott a tündérlánynak. Várták őket, várták a királyfit, de csak nem érkezett vissza. Jártak a kútra sokan vízért. A tündérlány azért, hogy ne lássák ott a kútnál tündérruhában, felmászott arra a nagy fűzfára, amely árnyékot tartott a kútnál. A kis nyúl meg elment eleséget keresni. Kiment a

kútba egy boszorkányné is, vizet meríteni. Betekint a kútba, lát egy fényes fehérségű szép tündért. A tündér már fenn volt a fűzfán, de képe meglátszott a vízben. Tekintett a boszorkány erre, arra, de élő személyt csak nem látott. Végül is azt gondolta, hogy az a kép a kútban az ő képe. De végül mégis meglátta a tündérlányt fenn a fán. Levette a fáról, megkérdezte, hogy mi okból hágott oda. A tündérlány elmondta, hogy mi minden történt véle, s hogy őt egy királyfi szabadította meg. Mindent, mindent elmondott annak a boszorkánynénak. Azt is, hogy épp most várja ő a királyfit, hogy más gúnyát hozzon neki. Akkor a boszorkányné megfogta, és bedobta a kútba a tündérlányt. Volt neki is egy lánya: elment gyorsan haza, kivezette a maga lányát a kúthoz, és felhágatta azt a fűzfára. Odaérkezett a királyfi a gúnyával. Szóltgatta a tündérlányt, keresi, hogy hol lehet az ő menyasszonya. A tündérruhát már felvette a boszorkányné lánya, de ő maga, hiába, mégis fekete volt. Meglátja végre a kis nyulat a királyfi, kérdi attól is, hogy hol van a lány:

- Én itthagytam - mondja a kis nyúl - a kút mellett. Elmentem valami eleséget keresni, közben felmászott a fűzfára.

No, már nézik körül kereken, hát hol van az a lány a fán. Mondja a királyfi neki:

- Szállj le onnan, öltözzél fel!

Mikor leszállt a fáról, látja az ábrázatát, hogy csúnya, fekete. Pedig milyen szép volt! Mi történt vele?

- Ó, lelkem, kedvesem - mondja a boszorkányné lánya -, a nap sugara reám tűzött, megfogta az egész ábrázatomat.

Felöltöztette így is a királyfi, azt gondolta, hogy ő a tündérlány. Elvitte haza. De abból a tündérlányból, az igaziból, akit a boszorkányné bevetett a kútba, lett egy szép aranyhal. De hagyjuk most még azt az aranyhalat a kútban.

A cigánylány élt, élt a királyfival, felesége volt neki. Elment egyszer a boszorkányné a lányához. Mondja neki:

- Vajon nem történik-e valami még abból, amit azzal a tündérlánnyal csináltunk? Mert én kijártam a kúthoz, és egy szép aranyhalat láttam a vízben. Hátha abból a lányból lett az a hal? Azt tanácsolom én neked, fiam - mondja a lánynak -, tedd magad beteggé. Mondjad a királyfinak, addig nem fogsz meggyógyulni, amíg azt az aranyhalat, amely abban a kútban van, ő ki nem fogatja.

A királyfi azt is megcselekedte a kedveséért. Kifogatta az aranyhalat, megfőzték; a boszorkányné lánya evett belőle, és íme, meggyógyult. De mikor a szakácsné tisztította a halat, egy pikkelyecske, egy halpénzecske leesett a földre. Ahogy a földben az kifakadott, lett egy szép aranyalmafa. Az a fa minden éjszaka

megvirágzott, délig megért az alma rajta, de éjszaka mindig elvitték a gyümölcsét. Gondolkodóba esett a király, vajon mi lehet az oka, hogy ők annak a fának a gyümölcsét nem tudják használni. Nem tudta, hogy annak a gyümölcsét a tündérek hordják el. No, de a boszorkányné megint elment a lányához. Mondja a lányának:

- Mi dolog ez? Valahogy még kiderül, hogy nem te vagy a tündérlány. Ki kéne vágatni azt a fát! Mondta is hát a királyné a királynak:

- Semmi hasznát nem vesszük annak a fának! Vágasd le onnét, hogy többet ne is lássuk!

Volt a szomszédban egy szegény ember. Azt hívatta el a király, hogy vágja ki a fát. Ki is vágta az rendesen, de mikor a szegény ember hasigálta, aprítgatta a fát, egy kis darab kiesett belőle. A szegény ember pedig látva, hogy aranyfa ez, azt a kis darabot betette a zsebébe azzal, hogy hazaviszi kincsnek. A király nem tudta, hogy a szegény ember valamit elvisz onnan, megfizette a fáradsága díját. A szegény ember hazament. Letette azt a kis darabka fát, melyet a zsebében vitt, a tűz mellé a kis szegletbe. Az ott megmaradt, de a fa többi részét a királyné elégette. A szegény ember házában pedig, amikor este lett, olyan világosság támadt, hogy gyertya nélkül is láttak. Mondja a feleségének a szegény ember:

- Bizonyára ez a kis fadarabocska világít.

Úgy is volt. Másnap elment a szegény ember munkába feleséggestül, lányostul. Jó reggel elmentek, a házat ki se separték, s az ágyat se rendezték el. Estére, mikor hazaértek, hát az ő házuk ki van separtve, az ágy felékesítve, minden rendesen. Gondolták magukban, ki járhat az ő házukban, aki úgy dolgozik, mikor ők mindent szerteszét hagytak.

Másnap reggel újra készültek, hogy menjenek a királyhoz, munkába. De most otthon hagyták a lányt elrejtve, hogy lesse meg, ki jár az ő házukba. Megint úgy hagyták szerteszét minden portékájukat. A lány az ablak alatt állott, titkon, hogy senki meg ne lássa. Hát abból a kis fadarabból kijő egyszer csak egy tündérlány, kezd sepregetni a házban. A szegény ember lánya csak nézte egy ideig, hogy mit dolgozik az a lány, aki abból a fácskából jött ki. Aztán hirtelen beszaladt a házba, a fácskát megragadja. A tündérlány már nem bírt visszamenni a fába. No, megkapták a tündérlányt. Annak nem volt mit csinálnia, ott maradt velük. Attól fogva a két lány együtt ment el a király udvarába, munkába.

Egyszer a király mesét akart hallani. Mondott ez is mesét, a másik is egy mesét. Rákerült a sor a tündérlányra. Mondja a király:

- No, mondjál már te is egyet, te vagy itt a legszebb. Lássuk, mit láttál, mit próbáltál életedben. A tündérlány erre elkezdte mondani. Éppen az ő kedveséről kezdett mesélni:

- Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy királyfi. Kiment az egyszer vadászatra, találkozott egy kis nyúllal... - És végig mondta az egészet addig, hogy: "Én vagyok az a tündérlány, akit a királyfi a tölgyfából kivett!"

Megölelte erre a lányt a királyfi, elzavarta a boszorkány lányát, s elvette feleségül a tündérlányt.

Máig is élnek, ha meg nem haltak.